

Met de hygiëne was het in de rommelige middeleeuwse stad vaak slecht gesteld, hoewel er wel al regels waren om het water proper te houden.

Alle afval naar Vrou Vuyle

door Frank de Klerk

Ook de middeleeuwse mens houdt van proper. De mogelijkheden zijn echter beperkt en de neuzen moeten met allerlei luchtjes genoeg nemen. Op een dwaaltocht door het middeleeuwse Goes kijken we hoe de stad schoon wordt gehouden. We houden een knijper op onze neus.

Rondom het stadhuis doet het stadsbestuur in de vijftiende eeuw zijn best om in elk geval de markt en omgeving netjes te houden. Tussen het stadhuis en de Grote Kerk ligt dan een vate zoals sommige dorpen die nu nog hebben. Om het water schoon te houden is bepaald dat de omwonenden hun weafvoer niet op deze vate mogen laten uitkomen. Bovendien moeten ze hun ramen die uitzien op de vijver dichtspijkeren, of er massieve tralies voor zetten. Pispotten kunnen zo niet stiekem worden gelegegd. Het wassen van vuile kleren mag hier evenmin, zoals dat ook in de rest van de stadswaterlopen niet is toegestaan. Voor 'industriewater' is de ondernemer aangewezen op de veste of de haven. Hierin wast men de kleren enkele keren per

jaar. Gaat het om kledij van Goesenaren die aan een besmettelijke ziekte als de pest zijn gestorven, dan is het voorschrift om het textiel bij hoog water in de haven een wasbeurt te geven. De verontreiniging spoelt dan met eb vanzelf weg, denkt men. Jan Wouterssoen en zijn vrouw Lijsbeth zijn hier in 1471 mee bezig als ze van een steigertje vallen. Door hulp in te roepen van de relikwie van het Heilig Hout, die in de kerk van Dordrecht wordt vereerd, worden ze gered.

Open riool

Bestrating is er weinig. In alle straten en straatjes ligt in het midden een goot die als open riool dienst doet. Alleen als het vriest of als het geruime tijd droog is, kom je zonder vuiligheid op je kleren thuis. Op de Grote Markt liggen ook een paar van dergelijke goten. Daarlangs worden de kramen op dinsdag en tijdens de jaarmarkt gebouwd. Ze lopen af naar de Oude Vismarkt, het laagste punt in het stadscentrum. De visverkopers en mossellieden die daar staan moeten een tobbe met water naast hun kraam hebben staan om

het visafval in te doen. Het kerkhof rondom de kerk is een andere plaats die zoveel mogelijk rein moet blijven. Daar waar de kerkhofmuur doorgang aan de kerkgangers biedt, liggen ijzeren roosters in de grond. Deze verhinderen het betreden van gewijde grond door honden, geiten, schapen en varkens. Bovendien vormen ze, denkt men, een barrière voor de duivel als die met zijn bokkepoten aan komt stappen.

Stiekem vuilnis of mest achter de kerkhofmuur dumpen wordt met hoge boetes bestraft, als de dader gepakt wordt. Eindelijk neemt het stadsbestuur in 1484 het besluit om geen loslopende varkens in de straten meer te tolereren. Het is niet het milieu dat zegeviert, het is de openbare veiligheid. De krulstaarten bijten kinderen en stoten mensen om in hun zoektocht naar voedsel. Drie varkens krijgen ontheffing van het straatverbod: de twee die zijn gewijd aan St. Anthonis en de ene die namens St. Cornelis met een bel aan zijn nek rondloopt.

De wat betere kringen kunnen

zich een wat gerieflijker huis permitteren, waarin zich meestal een beerput bevindt. Vaak worden deze gemaakt door een diepe kuil te graven en daarin enkele vaten zonder bodem op elkaar te zetten. Veel keukenafval en kapotte potten en pannen verdwijnen in dergelijke vuilkokers. Archeologen staan er likkebaardend bij als een dergelijke gevulde beerput tegenwoordig wordt opgegraven.

Lang niet al het afval verdwijnt echter in de beerput. Al in 1459 sluit de stad een contract met een reinigingsambtenaar, Huge Janszoon, wiens taakomschrijving luidt: 'vulnisse garen'. Zijn werk begint vóór 08.00 's morgens met een ronde over de markt om deze schoon te maken. Verder rijdt hij met paard en wagen de stad door en leegt de vuilnismanden die voor elk huis moeten worden gezet. De kar wordt telkens leeggestort buiten de Westpoort of 's-Heer Hendrikskinderenpoort, waar het niemand in de weg ligt. Later in die eeuw doet een vrouw dagelijks behalve zondag de ronde langs de huizen. Haar echte naam kennen we niet, alleen haar bijnaam: 'Vrou Vuyle'.